

قدم به قدم بآر دیف موسیقی ایران

دستگاه همایون

مشفق و محبان

هياپون

طوب طوب

دستگاه های یون

چهارمضرب	درآمد اول	درآمد دوم	آواز اول	آواز دوم	موالیان	چکادک
بیداد اول قدیم	بیداد دوم جدید	نی. داد	باوی	ابوایچ		
راوندی درخرو ابوایچ	و فرد بمو	یللی مجنون	طرز	نوروز ع	نوروز صبا	
نوروز خارا	نفر	و فرنگ	حاشیه فرنگ	بیات عجم	شوشتری	سکله
مختیاری	مؤلف	غزال	دنا صری	جامه در آن در متمم هایون	مطلوب است	
بیات اصفهان هم در این دستگاه بکار برده میشود همچنین سوزو که از						
رنگهای هایون	شهر آشوب	نستوری	فرج مخصوص همین دستگاه است			

تسوز و گداز بروزن سه مفاصلین باید باشد ماستوری را تساری هم میگویند

گردآوری و نگارش

مکین عمار

سرشناسه	:	غفاری، یمین، ۱۳۵۳ -
عنوان و نام پدیدآور	:	مشفق و مهربان: قدم به قدم با ردیف موسیقی ایران دستگاه همایون/ یمین غفاری.
مشخصات نشر	:	تهران: آرامش، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	:	۶۸ص: پارتیسیون.
شابک	:	۹۷۹-۰۰-۹۰۱۴۷۲۲-۲-۸
وضعیت فهرست نویسی	:	فیفا
عنوان دیگر	:	قدم به قدم با ردیف موسیقی ایران دستگاه همایون.
موضوع	:	موسیقی ایرانی - دستگاه‌ها - ردیف - پارتیسیون موسیقی برای سه تار - پارتیسیون
رده بندی کنگره	:	ML۳۴۴
رده بندی دیویی	:	۱۶۲/۷۸۹
شماره کتابشناسی ملی	:	۹۶۷۹۳۴۶

نشر آرامش: تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، خیابان روانمهر، پلاک ۷۴ طبقه اول تلفن: ۶۶۴۸۱۱۵۲

مشفق و مهربان، قدم به قدم با ردیف موسیقی ایران، دستگاه همایون

- ❖ گردآوری و نگارش: یمین غفاری
- ❖ نوبت چاپ: اول ۱۴۰۴
- ❖ طراح جلد: مهسا غفاری
- ❖ ویراستار: مهدیه جزایری
- ❖ شمارگان: ۱۰۰ نسخه
- ❖ لیتوگرافی: باختر
- ❖ چاپ و صحافی: هوران
- ❖ قیمت: ۳۰۰.۰۰۰ تومان
- ❖ شابک: ۹۷۹-۰۰-۹۰۱۴۷۲۲-۲-۸
- ❖ تمام حقوق برای ناشر محفوظ است.

این اثر مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را به هر شکل، از جمله صوت، فیلم، نمایش، اقتباس، فتوکپی، فایل الکترونیکی بدون اجازه ناشر، نشر، پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست

۳۵	گوشه چهارگاه یا منصوری	۶	دییچه
۳۶	۹. بزندان، اثر: ابوالحسن صبا	۷	چگونه از این کتاب بهره ببریم
۳۷	چند گوشه‌ی وزنی در ردیف	۸	راهنمای دریافت محتوای صوتی کتاب
۳۸	۱۰. پیش درآمد، اثر: علی اکبر شهنازی	۱۰	دستگاه همایون
۴۰	عشاق، بوسلیک	۱۱	درآمد
۴۲	۱۱. باغ نظر، اثر: قدیمی	۱۱	زنگ شتر
۴۴	گوشه‌هایی با نمود سه‌گاه / زابل	۱۲	۱. رنگ، اثر: غلامحسین بیگچه‌خانی
۴۵	مربع	۱۳	کرشمه
۴۶	۱۲. رفتم که رفتم، اثر: علی تجویدی	۱۴	چکاوک
۴۷	۱۳. کیه کیه، اثر: علی اکبر شیدا	۱۵	گوشه‌هایی در پیوند با چکاوک
۴۸	گوشه‌هایی با نمود شور / عزّال	۱۶	شوشتری
۴۹	دناصری	۱۷	۲. نوک مژگان، اثر: علی اکبر شیدا
۴۹	اجرای مضراب شلال	۱۸	لیلی و مجنون
۵۰	۱۴. چهارمضرب، اثر: ابوالحسن صبا	۱۹	۳. پیش درآمد شوشتری، اثر: حسن کسایی
۵۲	۱۵. چهارمضرب، اثر: علی اکبر شهنازی	۲۰	۴. بادصبا، اثر: جهانگیرمراد
۵۴	۱۶. خزان عشق، اثر: جواد بدیع زاده	۲۲	راز و نیاز
۵۷	۱۷. مقدمه همایون، اثر: فرامرز پایور	۲۳	۵. رنگ شوشتری، اثر: درویش خان
۵۸	فاصله‌ها در موسیقی ایران	۲۴	بختیاری و موالف
۵۸	شخصیت‌ها در موسیقی ایران	۲۵	بیداد
۵۹	انواع گوشه در ردیف موسیقی ایران	۲۶	۶. موج آتش، اثر: همایون خرم
۶۰	جواب آواز	۲۸	جامه دران
۶۰	همنوازی با تمبک	۲۹	بیات راجه
۶۱	فرم‌های موسیقی ایران	۳۰	۷. سرگشته، اثر: همایون خرم
۶۲	گوشه‌نامه	۳۲	مثنوی
۶۴	ریتم‌های با تمبک	۳۳	۸. رنگ شوشتری، اثر: منصور نریمان
۶۶	کتاب‌نامه	۳۴	گوشه‌هایی با نمود چهارگاه / موالیان

زنگ شتر یک گوشه‌ی وزنی در ردیف موسیقی ایران است که در دستگاه‌ها و آوازهای مختلف قابل اجرا می‌باشد. الگوی اصلی ریتمیک آن وزن *فَعْلَن فَعْلَن...* است، درآب اول جمله‌ها از اهمیت بالایی برخوردار است که وزن آن را شکل می‌دهد. این گوشه تا درجه‌ی ششم بالای خاتمه در درآمد همایون اجرا می‌شود. در ردیف آوازی به شکل یک تحریر نیز وجود دارد.

سروده‌ی زنگ شتر:

خیال تیغ تو با ما حدیث تشنه و آب است	اسیر خویش گرفتی بکش چنان که تو دانی
یکیست ترکی و تازی در این معامله حافظ	حدیث عشق بیان کن بدان زبان که تو دانی

حافظ

چکاوک

مُد ثانویه^۸
گسترده‌ی نغمه‌ها:

دانگ‌های تشکیل‌دهنده‌ی این گوشه، دانگ چهارگاه و دانگ دشتی است. دانگ دشتی از فاصله‌های طینی (یک پرده) با اختصار "ط"، بقیه (نیم‌پرده) با اختصار "ب"، و طینی تشکیل می‌شود.

۸ - مُد ثانویه: مدهایی که اشل صوتی یا نسبت فواصل در آن‌ها نسبت به مُد مبنا ثابت است، اما نقش نعمات تغییر می‌کند.

گوشه‌های در پیوند با گوشه چکاوک

چکاوک با شاهد و ایست درجه چهارم همایون، پس از درآمد، یکی از گوشه‌های پر اهمیت این دستگاه است. این گوشه شباهتی به درآمد آواز اصفهان دارد و تمام ویژگی‌های آواز اصفهان در آن شنیده می‌شود. در بستر این گوشه، گوشه‌های طرز، لیلی مجنون، راز و نیاز، شوشتری و بختیاری اجرا می‌شوند که هر کدام دارای الگوی لحنی خاص خود هستند که با همان نت شاهد و ایست اجرا می‌شوند. گوشه‌ی شوشتری، به عنوان درآمد نیز استفاده شده و می‌تواند برنامه‌ای^۹ را به خود اختصاص دهد که می‌توان آن را مد مبنا در نظر گرفت. گوشه‌های لیلی مجنون و راز و نیاز از گوشه‌های دارای الگو هستند. باید آنها را با همان ویژگی‌ها از حفظ کرده و زمزمه کنید، مانند گوشه‌ی داد در دستگاه ماهور. گوشه‌ی بختیاری شبیه به شوشتری است، مگر در جمله‌ی پایانی که آن را متمایز می‌کند که به آن "موالف" می‌گویند. این حالت با یک نت متغیر همراه است که مشخصه‌ی آن است. راک در دستگاه ماهور مد اولیه‌ای است برای ورود به آواز بیات اصفهان و تحریر راک در ردیف‌های آوازی همایون وجود دارد.

سروده‌ی چکاوک:

دلم شکستی و رفتی خلاف شرط مودت به احتیاط رو اکنون که آبگینه شکستی

سعدی

تحریر راک:

اجرای این گوشه شعر ندارد و سعی کنید تحریر خواننده را تقلید کنید و با ساز بنوازید.

۹- مقصود از برنامه، یک قطعه‌ی موسیقی در فرم‌های موسیقی ایرانی است. برای توضیحات بیشتر، آن را در صفحه ۶۱ مطالعه کنید.

♩.=84

از نوک مژگان
اثر: علی اکبر شیدا

شوشتری

5

10

15

20

26

30

35

az no ke mozh gân mi za ni ti ram chand ti ram chand

ti ram chand gha me esh ghat ma râ az pâ af kand pâ af kand

pâ af kand

che râ mi za ni mi za ni mi za ni mi za ni yâr che râ

mi ko shi mi ko shi mi ko shi mi ko shi

yâr to bâ nâ vo ke mozh gân ha me khal ghe ja hân râ ha me

pi ro ja vâ n râ jâ nam ha me pi ro ja vâ n râ

از نوک مژگان می زنی (تیرم چند) ۳ غم عشقت مرا از (پا اف کند) ۳
چرا می زنی می زنی می زنی می زنی یار چرا می کشی می کشی می کشی می کشی یار
تو با نوک مژگان همه خلق جهان را همه پیر و جوان را جانم همه پیر و جوان را

علی اکبر شیدا

